Poštnina plačana v gotovini.

Leto III., štev. 54

V Ljubljani, sobota dne 4. marca 1922

Posamezna štev. 50 par • 2 K

Izhaja ob 4 zjutraj.
Stane celoletno . . 240 K
mesečno . . . . . 20 „
za inozemstvo . . 400 „

Oglasi za vsak mm višine stolpca (58 mm) . 2 K
mali oglasi do 30 mm stolpca (58 mm) . 1 „

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo: Miklošičeva cesta št. 16/I. Telefon št. 72.

Upravništvo: Prešernova ulica št. 54. Telefon št. 36.

Račun kr. pošt. ček. urada štev. 11.842.

Ljubljana, 3. marca.

Pred nekaj meseci smo čitali poročilo prvega načelnika v ministrstvu narodnega zdravja, dr. Štamparja, da ni nič manj kot ena tretjina jugoslovanskega naroda okužena po tuberkulozi, sifiliji in malariji.

Zdravstvena statistika kaže razvoj tega, da se je — neoziraje se na številne vojne invalide — odpornost današnje generacije proti drugim boleznim izdatno zmanjšala zbog slabih prehranjevalnih razmer med vojno ter velikih življenjskih naporov.

Tudi socijalna zakonodaja, ki nudi bolniško pomoč zelo širokim plastem naroda, je dvignila število pacijentov, katerih stanje v zelo številnih slučajih ne dopušča ambulantnega zdravljenja.

To so dejstva. Dejstvo je pa tudi, da je zdravstveni odsek pokrajinske uprave sklenil zapreti javne bolnice v Ptuju, Murski Soboti, Brežicah in Slovenjem Gradcu ter omejiti sprejemanje bolnikov v ljubljanski in mariborski javni bolnici.

V času, ko snujemo v državi in si prizadevamo postaviti kar tri kompletne medicinske fakultete z vsemi najmodernejšimi instituti ter seminarji, v času, ko hrepenimo, da bi se javnemu zdravstvu v državi položil temelj znanstvenega napredka z ustanovitvijo vzornih zavodov, kakor sta n. pr. zavod za infekcijske bolezni Roberta Kocha v Berlinu, ali pa institut za eksperimentalno terapijo v Frankfurtu na M. — zapiramo svoje najskromnejše in najpotrebnejše zavode!

Odvzeti v današnji dobi javnosti bolnice, ne znači le težko oškodovanje splošnega zdravja naroda, marveč zlasti protisocijalen atentat na zdravje onih, ki so obsojeni živeti v pomanjkanju. Bogatinov zapretje javnih bolnic ne bo veliko zadelo. Že sedaj zahajajo na inozemske klinike in v tuzemska zdravilišča. Radi njih, ki lahko zmagajo tudi še mnogo višje bolniške oskrbne stroške, kakor so normirani v I. razredu javnih bolnic, se bolnice tudi ne bodo zaprle, marveč radi onih, katerih zdravljenje pade na breme države.

Kje naj se v bodoče zdravijo siromaki in manj premožni, ako so jim zaprte bolnice? Doma v prenapolnjenih stanovanjih, v primitivnih razmerah, s praznim žepom, ki ne zmore ne zdravniških honorarjev, ne bajnih cen za medikamente?

Finančni minister je, pravijo, ponosen na to, da že tri mesece ni vzel iz Narodne banke nobenega posojila. Tak ponos je poceni in nikomur nič ne pomaga, dokler država ne plačuje natančno in točno svojih obveznosti in dokler dopušča, da imajo naše bolnice pri branjevcih in obrtnikih «umazane» dolgove. Pri bolezni se štedenje neha. Kakor žrtvuje poedinec ali rodbina za zdravje do zadnje postelje vse, ravno tako je dolžna tudi država do zadnjega doprinašati žrtve za zdravje svojih državljanov. Napram tej zahtevi krutega življenja je vsak izgovor na izčrpane ali premajhne kredite v dvanajstinah formalnost, ki najmirnejšega razburja. Če ne gre rednim potom, pa dajte izrednim.

Treba takoj uvesti rešilno akcijo. Ali je bil sklep o zatvoritvi bolnic res ultima ratio? Ali ni drugega izhoda? Se li ne dajo premožnejši bolniki pritegniti, da več prispevajo, občine, okraji pozvati, da se tudi oni pobrigajo?

Ni dvoma, da se je takoj po prevratu naložilo državi silno težko breme s tem, da se je vse zdravstvo prevzelo na državni budžet. V nobeni državi na celem svetu ne najdemo tega. Za javne bolnice povsod skrbe v prvi vrsti lokalni faktorji. Celo vsa večja mesta imajo svoje lastne bolnice. Poleg njih pa skrbi za bolnike tudi zasebna dobrodelnost. Opozarjamo v tem oziru samo na ženska društva nemškega križa, ki vzdržujejo čez 60 bolnic z več kot 3000 bolniki. Pri nas se mora za vse brigati samo država in ko ona ne zmore — lop po njej.

Tu bo treba resnega premisleka. Do tedaj pa je dolžnost države, da vzdrži to, kar je iz potrebe nastalo in služi nujnosti. Zanašamo se na odličnega šefa zdravstvenega odseka dr. Krajca, zanašamo se na načelnika dr. Štamperja, ki je poznan kot energičen in najbolj zaslužen mož na polju narodnega zdravstva s trdno nadejo, da se bo njima posrečilo odvrniti pretečo nevarnost zapretja javnih bolnic. Finančni minister tu nima končne beseda.

Konec samostojne reške države

REKA V ROKAH FAŠISTOV. — SRDITI BOJI ZA VLADNO PALAČO. — ZANELLA POBEGNIL V ISTRO. — REVOLUCIJONARNA VLADA.

Rim, 3. marca. (Izv.) Revolucija na Reki je prodrla na čeli črti. Revolucijonarci so po ljutem boju zavzeli dopoldne vladno palačo, ujeli Zanello in proglasili novo revolucionarno vlado. Vse mesto je v fašistovskih rokah.

Sušak, 3. marca. (Izv.) *Ulični boji na Reki so se nadaljevali pozno v noč. Šele proti jutru so ponehali, ali le za kratek čas. Proti jutru, malo pred 6. uro se je začelo novo streljanje. Med strele puš in strojnic so se vmešavali poki bomb in ročnih granat.*

Tekom noči je prispelo iz Trsta in Pulja na Reko okoli tisoč fašistov z dvema oklopnima avtomobiloma, večimi strojnicami in municijo. Karabinjerji so fašistom javno delili orožje. Fašisti so že pred osmo uro zavzeli kvesturo, pošto in finančno ravnateljstvo in oblegali nato vladno palačo, kjer je že okoli devete ure pričel ponehavati odpor vladnih čet.

Okrog poldneva so fašisti z naskokom zavzeli vladno zgradbo. Zanella se je moral vdati vstašem, vendar pa se mu je kasneje posrečilo pobegniti v pristanišče in od tam v Istro. Le 400 vladnih vojakov se brani še v nekem poslopju. Položaj je brezupen. Fašisti so imenovali revolucijonarno vlado in so sedaj gospodarji vsega mesta. Vsi uradi so v njihovih rokah.

Fašisti so se poslužili torpedovke, ki je bila zasidrana pred Opatijo in priplali z njo v reško pristanišče. Zagrozili so, da bodo bombardirali s topovi vladno palačo. V bojih do kapitulacije vladne palače je bilo na obeh straneh mnogo mrtvih in ranjenih; natančnejšega števila žrtev ni mogoče ugotoviti.

Italijanska vlada je odposlala izpred Pulja v reško luko križarko «Mirabella», ki pa je ostala nevtralna.

Med jugoslovanskim prebivalstvom v mestu in okolici vlada velikansko razburjenje, posebno, ker so fašisti razglasili, da bo v kratkem proklamirana aneksija Reke za Italijo.

Prebivalstvo na Sušaku se boji, da napadejo fašisti tudi Sušak. Zaradi tega se je vršil danes sestanek mestnega poglavarstva, na katerem se je razpravljalo o najnovejših dogodkih na Reki in je bila sprejeta resolucija, ki zahteva takojšnjo izvedbo rapalske pogodbe in odklanja vsak upravni kondominij na Reki.

Po bratislavskem sestanku

POPOLNO SOGLASJE MED DRŽAVAMI MALE ANTANTE. — GLASOVI ČEŠKIH LISTOV.

Praga, 3. marca. (Izv.) Kakor doznava naš poročevalec iz popolnoma zanesljivega vira, se krijejo smernice politike Male antante, ki so se določile v Bukarešti in ki jih je tudi doktor Beneš zastopal v Parizu in Londonu, popolnoma s sklepi, ki so se sklenili v Boulognu. Konferenca v Bratislavi se je predvsem bavila z ruskim vprašanjem in z razmerjem Male antante do sosedov v osrednji Evropi, zlasti do Italije. Zlasti se mora ugotoviti, da so medsebojni odnošaji med člani Male antante po bratislavskem sestanku postali še bolj tesni. Člani Male antante vedno bolj uvidevajo in odkritosrčno cenijo sedanji pomen Male antante. Zlasti se mora poudarjati, da med Jugoslavijo in Češkoslovaško ne obstoje nasprotstva v naziranju glede Rusije.

Praga, 3. marca. (Izv.) K uradnemu poročilu o sestanku dr. Beneša z dr. Ninčičem poročajo «Lidove Noviny», da se je razpravljalo v Bratislavi tudi o skupni pomožni akciji Male antante za ruski narod. V poteku razprave se je izrazilo mnenje, da ne more biti Mali antanti vse eno, ako stori vrhovni svet sklepe v vprašanjih, ki se tičejo interesov Male antante, brez njenega sodelovanja. Čeprav dosedaj Mala antanta ni bila zastopana v vrhovnem svetu, bo vendar v bodočnosti nemogoče, da se bo v takih vprašanjih odločevalo brez nje.

Pred otvoritvijo beograjske konference

POLJSKA DELEGACIJA. — ODPOTOVANJE ČEŠKIH DELEGATOV. — ZADNJE PRIPRAVE V BEOGRADU.

Praga, 3. marca. (Izv.) Češkoslovaška delegacija za konferenco strokovnjakov Male antante in Poljske v Beogradu je sestavljena sledeče: predsednik češkoslovaški poslanik v Beogradu Kalina, za zunanje ministrstvo legacijski svetnik inž. Dvořaček, za trgovinsko ministrstvo dr. Tafl, za prometno ministrstvo ministerijalni svetnik dr. Lankaš in za finančno ministrstvo min. svetnik Para.

Praga, 3. marca. (Izv.) Kakor javlja «Prager Presse», odpotuje češkoslovaška delegacija za konferenco Male antante nocoj v Beograd. V Budimpešti se snide jutri z jugoslovanskim zunanjim ministrom dr. Ninčičem, ki se vrne tja z Dunaja.

Po vesti «Prager Presse» iz Varšave, so kot zastopniki Poljske določeni poslanik Okonski, bivši ravnatelj shanghaiske banke Sigmund Jastrzebski in urednik lista «Kurier Polski» Edvard Rose.

Beograd, 3. marca. (Izv.) Na konferenci naših strokovnjakov v zunanjem ministrstvu se je snoči razpravljalo o končnih pripravah za sestanek Male antante in Poljske, ki se otvori dne 5. marca v Beogradu. Naša delegacija bo obstojala iz dr. Velizarja Jankovića, dr. Radivoja Miletića, dr. Todorovića, Milana Stojadinović, dr. A. Jakovljevića in dr. Branislava Avramovića. Kot vojni ekspert bo fungiral polkovnik Milovanović. Podrobni program se sestavi sporazumno z ostalimi delegacijami.

Karlova apanaža propadla

Berlin, 3. marca. (Izv.) Ker so vse nasledstvene države energično odklonile od antante zahtevane prispevke za vzdrževanje Karla Habsburga, je veleposlaniška konferenca sklenila, da ne more izvršiti poverjene ji naloge, določiti Karlu apanažo. Ker ni verjetno, da bi velike sile hotele prevzeti plačevanje apanaže na svoje rame, bodo morali Karlovi prijatelji sami skrbeti za poslednjega kronanega Habsburžana.

Pred politično krizo na Angleškem

London, 3. marca. (Izv.) Politični položaj še vedno ni razjasnjen. Več vodilnih politikov, ki so koncem tedna hoteli odpotovati, so sklenili ostati v Londonu. Z napetostjo se pričakuje govor Chamberlaina, ki ga bo imel nocoj v Oxfordu in v katerem bo obrazložil položaj koalicije. «Daily Chronicle» piše, da je mnogo odvisno od tega govora, kateremu se bo posrečilo zopet strniti vrste koalicije ter odstraniti sedanjo koalicijo.

Ponovna odgoditev genovske konference

Frankfurt, 3. marca. (Izv.) Kakor se javlja iz Rima, se v informiranih krogih računa s ponovno odgoditvijo genovske konference. Kot vzrok za to odgoditev se navaja, da je nemogoče pričeti razprave v Velikem tednu. Zdi se, da bo ta vzrok prodrl. Baje se bo konferenca pričela dne 25. aprila.

NOVI MINISTRI.

Beograd, 3. marca. (Izv.) Danes je bil podpisan ukaz o imenovanju novih muslimanskih ministrov, trgovinskega ministra Viloviča in ministra za narodno zdravstvo Omerovića. Jutri ob enajstih bosta oba ministra v navzočnosti ministrskega predsednika Pašića zaprisežena od kralja.

NINČIČ NA DUNAJU.

Dunaj, 3. marca. (Izv.) Jugoslovanski zunanji minister dr. Ninčič, ki je včeraj dospel iz Bratislave semkaj, je danes v prvih popoldanskih urah zopet odpotoval v Beograd preko Budimpešte. Njegovo bivanje na Dunaju je imelo le privaten značaj. Tukaj ni imel nobenih oficijalnih sestankov.

Parlament na novo konstituiran

RIBAR ZOPET PREDSEDNIK. — SESTAVA PREDSEDNIŠTVA. — IZVOLITEV PARLAMTARNIH ODBOROV.

Beograd, 3. marca. (Izv.) Današnja seja skupščine je bila namesto ob 16. uri otvorjena šele ob 17.50, ker se je vršila poprej seja klubovih načelnikov. Galerije so bile nabito polne in tudi med poslanci je bilo živahno razpoloženje. Po izvršenih formalnostih je bila prečitana prošnja sušačkega mestnega poglavarstva glede evakuacije tretje cone v Dalmaciji. Radikalec Ivan Matič je nato interpeliral predsednika zaradi očitka «Pravde», da so radikali zahtevali povišanje dnevnic. Predsednik dr. Ribar je odgovoril, da mu o tem ni nič znano in da tozadevno ni sprejel nobenega predloga.

Skupščina je prešla za tem na dnevni red: volitev predsednika, 2 podpredsednikov in 4 tajnikov. Predsedstvo je prevzel Milorad Vujičić. Pri volitvi predsednika je bilo oddano 191 glasov; od teh je dobil dr. Ivan Ribar 149, Mihajlo Stojić 15, Iv. Mrmolja 1 glas, 26 klerikalnih glasov pa je bilo praznih. Predsednik Vujičić je proglasil, da je izvoljen za predsednika dr. Ribar, ki je živahno pozdravljen takoj zavzel svoje mesto in imel daljši govor, v katerem je naglašal, da obžaluje, da mnogi poslanci ne prihajajo v skupščino, niti še niso izročili svoje polnomoči. Obžaluje, da jih po nobenem zakonu ne more prisiliti, da bi izročili svoja pooblastila in izvrševali svojo dolžnost. (Dr. Ivanič: «To ni stvar zakona, ampak dobre politike».) Končno je novo izvoljeni predsednik dr. Ribar obljubil, da se bo izkazal vrednega zaupanja, ki mu je izkazano že v četrtič, s popolnoma objektivnim postopanjem.

Za I. podpredsednika je bil izvoljen radikal Milorad Vujičić s 152, za II. podpredsednika pa musliman Halil beg Hrasnica s 124 glasovi. Za tajnike so bili izvoljeni: radikal Vojislav Janjić s 141, poslanec Samostojne kmetijske stranke Janko Rajar s 147, musliman Husein Alič s 141 in demokrat Radoslav Agatonović z 90 glasovi.

Po volitvi članov verifikacijskega, imunitetnega in finančnega odbora in odbora za prošnje in pritožbe je bil dnevni red izčrpan in zaključena seja ob 12.30. Prihodnja se bo vršila v pondeljek ob 16. uri z dnevnim redom: Predlog finančnega odbora o odlaganju trgovskih plačil v inozemstvo.

Prepoved uvoza luksuznega blaga

Beograd, 3. marca. (Izv.) «Službene Novine» objavljajo uredbo min. sveta o zabrani uvoza luksuznega blaga in onih predmetov, ki jih domača industrija v dovoljni množini izdeluje. Uredba obsega veliko število tarifnih postavk obče carinske tarife ter velja brez obzira na državo, iz katere blago prihaja.

1.) Izmed poljedelskih produktov, južnega sadja in izdelkov živilske industrije je prepovedan m. dr. uvoz sledečih predmetov: sveže in suhe ananas, banane, pistacije, smokve in finejši suhi datlji, kavini nadomestki vseh, suho cvetje za okras in nakit, suhi venci, rastlinski in sadni soki, mesni ekstrakti, rum, konjak, likeri, žganje, vino, šampanjec, pivo, slaščice, bonboni, umetno maslo, esence in ekstrakti, sadne in ribje konzerve razen Maggija in kock za juho, fini siri, lojeve in voščene sveče.

2.) Kemični produkti kakor pomade, parfumi, kosmetična sredstva, rakete in umetalni ogenj, lovski patroni.

3.) Tekstilno blago: čipke, vezenine, fini tepihi, svilene in polsvilene tkanine (razen za dežnike in solnčnike), tuli, gazi, krepi, flori, lasuljarski izdelki, obleka in perilo iz svilenih ali polsvilenih tkanin, okrasna peresa, pahljače, ženski klobuki nakičeni, svileni tudi brez nakita, svileni in okrašeni dežniki in solnčniki, obuvala iz svile.

4.) Usnjarski izdelki: obuvala iz laka, fine torbice, fina kožuhovina.

5.) Razni izdelki iz kavčuka in gutaperke, fini pletarski izdelki, rezbarski izdelki iz pravega ali imitiranega materiala, pravi ali imitirani nakit, fine palice, galanterijski izdelki iz lesa zvezani s finim materialom luksuzni izdelki iz papirja, reprodukcije slik, ako ne predstavljajo dela domačih umetnikov.

6.) Izdelki iz kamenja: drago kamenje, kiparski izdelki, okrasni izdelki iz raznih kamenitih snovi, luksuzni in galanterijski izdelki iz porcelana in podobnih mas. Steklarski izdelki, ki služijo luksuzu.

7.) Kovinski izdelki iz zlatnine, srebra, galanterija iz železa in jekla, ako je poniklana ali pomedena, zlata in srebrna posamterija izvzemši ono za uniforme in cerkvene potrebe, fini vozovi in sani.

8.) Mehanični instrumenti, zlate, pozlačene ure, okrašene z dragim kamenjem, samokresi, pistole, vse igrače razen žog.

Ta zabrana se ne nanaša na stvari, ki jih imajo potniki na sebi, na predmete doseljenikov, na predmete, ki so bili v predelavo ali popravo poslani pred 3. marcem v inozemstvo ter tudi ne na predmete, ki nosijo potniki s seboj, ako je razvidno, da jih prinašajo samo za svojo osebno potrebo. Roba, ki je bila naročena pred 3. marcem, sme še v državo, toda uvoznik mora tekom 30 dni predložiti generalni direkciji tozadevne dokaze.

Uredba je z današnjim dnem stopila v veljavo.

(«Jutro» objavi naredbo v celoti v svoji nedeljski številki.)

Promet z valutami

Beograd, 3. marca. (Izv.) Na podlagi sklepa ministrskega sveta, s katerim se prepoveduje izvoz valut in deviz, je finančno ministrstvo odredilo:

1.) Narodna banka in njene podružnice sprejemajo tuje valute, dolarje, funte, franke, lire, češke krone in marke. V zameno dá Narodna banka v Beogradu čeke z označbo odgovarjajočega mesta v inozemstvu.

2.) Čeke smejo izdajati samo zavodi, ki imajo pravico trgovanja z devizami in valutami.

3.) Narodna banka ima od izdanih čekov za sprejete valute pravico do tretjinske odkupnine.

4.) Do nadaljnje odredbe plačajo Narodna banka in njene podružnice o priliki izročitve čekov za tujo valuto na račun države: poldrugi odstotek za funt, za ostale valute pa en odstotek v moneti, ki se položi s tem, da je v ta odstotek všteta tudi ena četrtina odstotka, ki je priznana Narodni banki kot njena provizija.

RADIĆ NE SME NA ČEŠKO.

Praga, 3. marca. (Izv.) Radić je zahteval od češkoslovaške vlade vizum za potovanje v češkoslovaško republiko, češ da se hoče na Slovaškem oglasiti. Dognalo pa se je, da je njegovo potovanje v zvezi s tem, da hoče posetiti Slovake Hlinkove stranke. Vlada mu zato ni dala vizuma.

Italijanski državni podtajniki

Rim, 3. marca. (Izv.) Lista novih državnih podtajnikov vsebuje nastopna imena: državni podtajnik ministrskega predsedstva Giovani Benduci, notranje Casertano, zunanje Testa di Valminuta, kolonije De Rinclo, pravosodje Cascino, finance Loggia, državni zaklad De Capitani, preskrba vojakov Rossi, vojska Lissia, vojna mornarica Balastrelli, trgovska mornarica Ferra, pouk Lopiano, javna dela Martini, umetnost Calo, poljedelstvo Congiu, trgovina in industrija Bosco Licarelli, pošta in brzojav Pedrillo, osvobojena ozemlja Merlini.

Od teh potajnikov je osem demokratov, pet članov ljudske stranke, trije liberalni demokrati, dva reformista in en agrarec.

IZ DEMOKRATSKEGA KLUBA.

Beograd, 3. marca. (Izv.) Demokratski klub je danes nadaljeval debato o volilnem načrtu. Posl. Wilder je govoril proti sedanjemu sistemu in se zavzemal za volitve po srezih, kombinirane s proporcem. Minister dr. Križman je poročal o delovanju agrarnega odbora. Klub je sprejel resolucijo, ki zahteva definitivno rešitev agrarne reforme do jeseni in nalaga ministrom, da zastopajo to stališče kluba tudi v kabinetu.

Odkritja „Kmetijskega lista“

Kakor znano, je nedavno poslanec Kukoveč na shodu v Središču, pozivajoč k koncentraciji naprednih sil, obtožil voditelje SKS, da so prelomili svojčas z demokrati sklenjeno pogodbo, ki naj bi bila omogočila skupni nastop naprednih jugoslovanskih elementov pri volitvah v konstituanto. Glasilo SKS, «Kmetijski list», je odgovorilo na to obtožbo najprvo z raznimi zmicalicami, končno pa je «Kmetijski list» objavil članek «Naša odkritja», v katerem «ugotavlja» med drugim, da so vodilni možje SKS stopili prvič z demokrati v stik meseca septembra leta 1919. na sestanku v Radečah, katerega se je udeležil dr. Žerjav, toda ne kot demokrat, temveč kot — zastopnik vlade. Kot tak da se je dr. Žerjav zavezal poskrbeti mladi stranki materijalnih sredstev. Ta sestanek je bil uvod k bohinjskemu sestanku v vili g. Gustava Pirca. Tam je «bilo sklenjeno, da dobi SKS posojilo 400 tisoč kron pod pogojem, da bo kandidirala kot kvalificirana poslanca drja. Žerjava in drja. Kukovca, ki pa morata zato izstopiti iz JDS. Dogovor velja le za primer, če ga odobri načelstvo SKS. Na svoji prvi seji pa je načelništvo SKS ta dogovor zavrnilo.» SKS je navzlic temu prejela posojilo 400.000 kron, pa ga je sedaj že polovico vrnila. «Z demokrati torej nismo sklenili nobenega pakta.» «Samo to je resnica, vse drugo je laž.»

Tako pravi «Kmetijski list». Mi teh «odkritij», da kar povemo, zato nismo zabeležili, ker smo pričakovali, da jih bodo vodilni možje SKS, zavedajoč se njihove izzivalne lažnjivosti, sami popravili. To se ni zgodilo.

Članek je svojčas posnel iz «Kmetijskega lista» «Slovenski Narod» s primerno rezervo. Sedaj je poslal minister Žerjav iz Dubrovnika redakciji «Slovenskega Naroda» pismo, v katerem pravi:

«Priznati moram, da sem iznenaden, da je kopa laži in hudobnih zavijanj mogoča od strani službenega glasila SKS. Povest je tudi naivna, v kolikor pripoveduje, da sem kot zastopink vlade šel v Rateče se razgovarjat z Drofenikom in Mermoljo. Kaj je resnica, o tem imam hvala bogu pismene izkaze, pa tudi o g. Mermolji sem prepričan, da mi bo v slučaju potrebe potrdil vse, ker ga poznam kot poštenjaka, ki gotovo ni v zvezi s hudobno notico. Vsako razsodišče mi bo potrdilo, da sem se napram voditeljem SKS vedel kavalirski. Zato pa imam sedaj proste roke, ker me je «Kmetijski list» s svojim napadom odvezal. To povdarjam izrecno, ker te debate nisem hotel, temveč sem mislil, da bomo s «Samostojno kmetijsko stranko» potom dogovora sami prej ko slej prišli do potrebne enotne fronte proti klerikalizmu. Taktične potrebe novembra 1920. ne postoje več, pač pa postoji rastoče intenzivno, zlasti drobno delo naših nasprotnikov, ki jih moremo le skupno pobijati.»

Mi bi tej izjavi g. ministra dodali za danes sledeče konstatacije. Pakt med demokrati in samostojnimi je obstojal. Seveda ne v formalnem zmislu pogodbe med obema načelstvoma, temveč v obliki pismene pogodbe sklenjene med drjem. Žerjavom, ki je v tem oziru ravnal v popolnem soglasju z ostalimi vodilnimi politiki JDS, osobito tudi z drjem. Tavčarjem ter z vodilnimi možmi SKS, ki so z načelnikom stranke, g. Kušarjem, pakt podpisali ter prevzeli moralično obveznost, da ga uveljavijo. Trditev «Kmetijskega lista», da je bil pogoj pakta ta, da SKS kandidira kot kvalificirana kandidata drja. Žerjava in drja. Kukovca, ki v to svrho izstopita iz JDS, je grda laž in žalitev obeh odličnih demokratskih politikov. Bilo je namreč dogovorjeno, da postavite obe stranki tako na Štajerskem, kakor na Kranjskem skupne kandidatske liste in to v ljubljanskem okrožju pogojno pod firmo SKS. Pri tem je obveljalo, da mora biti zasigurana izvolitev vsaj po 2 članov JDS v vsakem vol. okrožju.

Res je, da so gospodje vodtelji SKS se paktu izneverili. Demokratom je šlo za idejo in zato so z največjim samozatajevanjem molčali ter nesebično delovali za zmago napredne stvari brez ozira na stranko. Vedeli smo, da gre za državno in nacijonalno idejo in s ponosom smejo trditi, da je njihovo postopanje eden najbolj častnih listov v zgodovini slovenskega naprednega gibanja. Dosežen je bil veliki cilj: klerikalizem je izgubil formalno pravico predstavitelja večine slovenskega dela našega naroda v historičnem trenutku našega mladega državnega življenja, ko je pričelo delo za našo ustavo. Slovenski klerikalci niso mogli zaigrati Radićeve igre...

Odkrito priznamo, da je SKS v tem oziru izpolnila vse v njo stavljene nade nacijonalno probujenega naroda. Pakt, ki ga je sklenila z demokrati, ji je omogočil povzdig, katerega so se veselili vsi narodni in napredni ljudje. Pakt za njo ni bil nečasten, temveč je bi rodoljubno delo, pogodba med politiki, ki so si zasigurali vzajemno pomoč v službi za veliko ideje. O njem se ne sme govoriti ne z zasmehom, ne z zafrkljivostjo in ne z neresnico. Jedro mu je bila koncentracija naprednih sil za obrambo jugoslovanske ideje. Pakt je padel, jedro je ostalo — pa če ga stokrat zatajite: srca vseh slovenskih naprednih ljudi se v očigled rovarškemu delu temnih sil vživajo v misli pakta. Strnimo se in bodimo čuječi, da nas sovražnik, ki zastruplja ljudstvo, ne najde slabe in razdvojene. Forme niso nič, delo je vse.

Volilni boj v Romuniji

n. Bukarešta, 1. marca.

Danes in jutri se vrše po Romuniji, izvzemši prečanske pokrajine, volitve v senat; v novih, nekdaj ogrskih provincah, bodo volitve šele 10. in 11. t. m. Agitacija za senatne volitve je bila sicer živahna, vendar pa nekam bolj «nobel» in rezenirana. Tudi volitve same so potekle danes popolnoma mirno. Sicer pa je zanimanje zanje stopilo v ozadje, ker je vsa pozornost prebivalstva nervozno koncentrirana na volilni boj za poslansko zbornico. Te volitve se vrše v nedeljo, pondeljek in torek, pa je zato umljivo, da napenjajo stranke te zadnje dni vse svoje moči, da pridobe za sebe čim več volilcev.

Volilna propaganda se vrši v Romuniji na čisto poseben način. Po uvedbi splošne, tajne in proporčne volilne pravice so z ozirom na veliko število analfabetov uvedli za strankarske liste posebna volilna znamenja, da se olajša nepismenim volilcem orijentacija. Organizirane stranke imajo pravico, da označijo volilnemu razsodišču v Bukarešti svoje posebno znamenje, katero hočejo imeti na svoji listi. Stranke si izbirajo razna popularna znamenja kakor so zvezda, srp, kosa, križ, kladivo itd. Ta sistem se je tako vdomačil, da se je obranil do danes. In tako na agitacijskih letakih ne stoji nikjer: «Volite liberalno stranko!» «Volite ljudsko stranko!», ampak samo: «Volite zvezdo!» (Avarescova ljudska stranka), «Volite križ!» (liberalna stranka), «Volite srp!» (agrarna stranka). «Ne volite križa, zakaj z njim so združene težave!» ali «Zvezda Avarescova vodi k sreči!» Za jugoslovenske razmere se zdi romunska volilna propaganda skoro malo ekstotična.

Vsaka stranka sestavi listo seveda tako, da privabi z njo kolikor mogoče veliko volilcev. Ker je v Romuniji veliko židov, je razumljivo, da ima vsaka stranka na svoji listi tudi žide, zato, da bi jo ti ne bojkotirali. Liberalna stranka kandidira zato naravnost predsednika bukareške židovske cerkvene občine Berkovica. Ta je najbolje zadela. Židje se bodo gotovo najbolj drenjali za vladno stranko, kar za to ni slabo, ker bukareštovski židje so znani bogataši. Ta stranka ima sicer za svoje volilno znamenje — križ, kar pa «ne smeta» nikogar, namanj žide. V Besarabiji je izvolila klerikalna stranka za svoje znamenje — glavnik. To se pravi: «Mi bomo počesali uši in garje z glave Romunije!» Glavnik je dobro in koristno orodje in poleg tega tudi simbol velike ideje.

Srp, seve, ta najbolj vleče kmete, ker je že od nekdaj znamenje agrarne stranke in so kmetje doslej vedno volili samo srp. Zato so si pri teh volitvah stranke skočile v lase, katera bo imela srp na listi. Zmagala je kmečka stranka, toda neka druga frakcija si je izvolila koso, ki pa jo je naslikala tako, da je bila kolikor mogoče podobna srpu, nakar je sodnija posegla vmes in definirala, kakšna mora biti slika kose. Demokratska stranka Take Jonesca ima za znamenje tudi srp, a srp na zastavi, to se pravi, bel srp na črnem polju.

Socijalisti bodo nastopili v treh skupinah, socijalni demokratje v znamenju dveh prekrižanih kladiv, centrumaški socijalisti, ki so si izvolili srp in kladivo, komunisti s sovjetskim grbom, to je srp, kladivo in klasje. Kladivo imajo torej vsi socialisti na svojih volilnih grbih. Zanimivo je, da sedj vseh 18 kandidatov, ki jih obsega komunistična lista za bukareško volilno okrožje, v preiskovalnem zaporu in da pridejo ravno te dni pred vojno sodišče.

Kdo bo najmočnejši? Križ bo dobil morda polovico mandatov, to je liberalna vladna stranka. Toda ravno ta stranka ima posebno težko stališče, ker ne more računati na sodelovanje z nobeno drugo stranko. Ako ne dobi absolutne večine, bo postavljena vlada po volitvah vnovič pred težaven problem, čegar rešitev bo vodila morda zopet do novih volitev.

K gospodarskemu približevanju Nemčije

Da bo skušala priti Nemčija v čim tesnejše gospodarske stike z nami, to je gotovo. Že sedaj se opaža jasno ta tendenca, v bodoče se bo dokazala še bolj.

Ne le da išče Nemčija novega trga za svoje blago, ker ne more vsled katastrofalnega poraza računati z odjemalci na zapadu v taki meri ko nekdaj. Nemčija se obrača proti jugovzhodu še iz tehtnejših motivov.

Samo en primer naj osvetli situacijo, ki veleva Nemčiji orijentacijo proti jugovzhodu. Pred vojno je krila Nemčija tri petine svoje potrebščine v železni rudi iz domačih rudnikov. Ker je izgubila Loreno in glavni del gorenje Šlezije, kjer se nahajajo najimenitnejši železni rudniki, ji je ostala le še ena petina one rude, ki jo rabi za svojo kolosalno razvito železno industrijo. Nemški strokovnjaki priznavajo: po porazu smo izgubili ¾ svoje železne rude in smo odslej bolj ko kdajkoli glede njene nabave odvisni od inozemstva.

V prvi vrsti prihaja kot nadomestilo v poštev ruda iz Švedske, ki je v zadnjih desetletjih pošiljala ogromne množine rude v celinsko Evropo, posebno v Nemčijo, kamor je po plovnih rekah prevoz razmeroma lahek. Vprašanje je, če bo v bodoče švedski uvoz dovolj velik in vzpričo velike valutne diference dovolj rentabilen, kajti ako se hoče premagana Nemčija vzdržati in si opomoči, mora ne le ostati na prejšnji višini produkcije, marveč jo celo dvigniti.

Iz tega lahko z gotovostjo sklepamo, da bo Nemčija v svojih gospodarskih težnjah skušala priti do naših rudnih zakladov in nam v zameno prodajati svoje industrijske izdelke. V tem oziru bi bil položaj zelo ugoden. Mi imamo velike rudne zaloge v severni in srednji Bosni, odkoder bi se z malo težavo spravile na Savo in odtod po Donavi preko Pasava v Nemčijo. Ravno donavska vodna cesta je ona vez, ki bo brez dvoma vabila Nemce na našo stran.

Dalje ne smemo pozabiti, da ravno Nemci zelo dobro poznajo rudno bogastvo naše države. Morda celo bolje nego mi sami. Kajti za okupacije med vojno so poslali Nemci cel roj strokovnjakov, geologov in montanistov v okupirane dele današnje Jugoslavije, z nalogo, da preiščejo ozemlje, zlasti v označene svrhe. Znano nam je, da so ti strokovnjaki z velikim uspehom in skozinskoz pozitivnimi rezultati dovršili svojo nalogo; če imamo mi v rokah vse njihove načrte in ugotovitve, je še veliko vprašanje.

Prav nič ni dvomiti, da bo Nemčija napela vse sile, da nas pregovori v tem oziru do medsebojnih pogodb. Gospodarsko približevanje bo prej ali slej prišlo na ta tir.

Prva država, ki bo v tem oziru Nemčiji konkurentinja, je Češkoslovaška. Tudi ona rabi sirovin, in do naših rudnih dežel ima isto ugodno pot, a jim je še bližje. Tudi ona ima cilj velikega industrijalnega razmaha s pogledom, obrnjenim na vzhod.

Mi pa imamo še tretjo pot pred seboj; ne le voliti med tema dvema sosedoma, marveč rudo izrabiti doma. Toda kako daleč smo še od tega!

Sokolski vestnik

Sokol I (prosvetni odsek) naznanja, da se vršijo na Taboru vsako soboto do Velike noči redna predavanja. V soboto dne 4. t. m. ob 20. uri zvečer govori br. dr. Lah «O sedanjem stanju Slovanstva».

Politične beležke

+ **Nemci in Angleži proti nam?** V beograjski «Politiki» najdemo sledeči članek pod zgorajšnjim naslovom: «Berlinski dopisnik pariškega «Matina» priobčuje zanimivo podrobnost reparacije. Ta podrobnost se tiče nas. Pred nekaj dnevi se je namreč del reparacijske komisije javil v Berlinu. Zastopniki komisije so z nemško vlado diskutirali o novem projektu, ki se nanaša na razširjenje naturalnih reparacijskih dajatev na zemlje Male antante. Po tem projektu bi države Male antante imele pravico, da naročajo v Nemčiji železniški materijal do višine neke določene vsote. Komisija sedaj čaka na odgovor nemške vlade. «Matinov» dopisnik pa meni, da bo ta odgovor negativen. Stinnes baje nasprotuje misli, da bi se wiesbadenski dogovor (Loucheur - Rathenau) razširil tudi na druge države, in je že interveniral pri Rathenau-u z izjavo, da bi v tem slučaju nemška industrija več let morala delati samo za Jugoslavijo in Romunijo. Istočasno se trdi v Berlinu, da pomaga Stinnesu v tem oziru tudi Lord Abernon, ki bo v interesu angleške industrije zahteval, da se ne razvije z liferanti na račun nemške vojne odškodnine konkurenca angleški industriji v raznih državah Male antante.» «Politika» poziva vlado, da budno pazi, kaj se godi v tem oziru v Berlinu in da se nam zasigura dobava železničnega in drugega materijala in natura za obnovo.

Prosveta

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE.

Drama.

Sobota, 4. marca: «Svet». A.
Nedelja, 5. marca: Popoldne ob 3. uri «Vražja ženska». Izv.
Zvečer ob 8. uri «Hamlet». Izv.
Ponedeljek, 6. marca: Zaprto.
Torek, 7. marca: Dramska predstava v opernem gledališču.

Opera.

Sobota, 4. marca: «Madame Buterfly». D.
Nedelja, 5. marca: «Faust». Izv.
Ponedeljek, 6. marca: Zaprto.
Torek, 7. marca: «Žlahtni meščan». C.

* * *

Ljubljansko občinstvo opozarjamo na oba koncerta, ki se vršita pod okriljem Glasbene Matice, in sicer v nedeljo zjutraj ob enajstih koncert Romanowski-Kogoj in pa na koncertu ge. Pavle Lovšetove, ki se vrši v ponedeljek zvečer ob osmih. Obakrat v Filharmonični dvorani. Na sporedih so zastopani naši najlepši samospevi iz starejše, posebno pa še iz novejše slovenske glasbene literature. Imena pevcev: ge. Pavle Lovšetove in pa g. Štefana Romanowskega nam jamčita, da bosta oba koncerta nudila lep glasben užitek. Vstopnice so v predprodaji v pisarni Glasbene Matice ter jih je še dovolj na razpolago.

Koncert ge. Pavle Lovšetove se vrši v ponedeljek dne 6. marca. Spored: Nedved: Pogled v nedolžno oko. Vilhar: Nezakonska mati. Foerster: Arija Minke iz opere Gorenjski Slavček. Lajovic: Begunka pri zibeli. Kogoj: Gazela. Škrjanec: Vizija. Pomladne noči. Ravnik: V razkošni sreči. Parma: Poslednja noč. Prohazka: Zvezde žarijo. Dev: Pastirica. Krek: Tam zunaj je sneg. Pavčič: Pred durmi. Mehurčki. Adamič: V Indijo. Sedeži v pisarni Glasbene Matice.

Dr. Ivan Lah je priredil sinoči v Mestnem domu v Ljubljani predavanje o zgodovinskih delih češkega pisatelja A. Jiraska. Predavanje je bilo izredno zanimivo. Dr. Lah nam je s skioptičnimi slikami predstavil Husa, Žizko in druge junake, katere je Jiraskovo pero iztrgalo pozabi. Predavanje je bilo dobro obiskano in tudi prostovoljnih prispevkov za naše dijake na Češkem se je nabralo.

II. umetnostna razstava bratov Kraljev se otvori v nedeljo dne 5. t. m. v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani.

Šentjakobski gledališki oder v Ljubljani (Florijanska ulica 27/I). Danes, v soboto, ob osmih zvečer Meškova drama «Pri Hrastovih», ki je bila zadnjič razprodana. Mladini do 14 let vstop ni dovoljen. Jutri, v nedeljo, ob treh popoldne tretjič Schönthanova veseloigra «Gospod senator». Predprodaja vstopnic v šentjakobski knjižnici danes od 5. do 7. ure zvečer.

Beograjsko pozorište uprizori te dni dve zanimivi noviteti: Stanislava Przybiszewskega dramo «Sneg» in Pavla Claudela misterij «Oznanjenje».

Izpred ljubljanske porote

Porotnemu senatu je predsedoval včeraj višji svetnik Levičnik, votanta sta bila svetnik dr. Eberl in okrajni sodnik Premerstein, državno pravdništvo je zastopal prvi državni pravdnik dr. Domenico.

Tiskovne pravde ne spadajo pred poroto.

Na dnevnem redu so bile najprej tri tiskovne pravde, predsednik pa je izjavil, da spadajo po vidovdanski ustavi tiskovne pravde le pred taka redna sodišča, v katerih sodijo poklicani sodniki, in ne več pred poroto, in je zato tiskovne pravde odstavil z dnevnega reda. Sodišče je prešlo zato takoj na drugo razpravo.

Goljufiv lesni trgovec.

Pred porotniki se je moral nato zagovarjati lesni trgovec z Vrhnike Tomaž Popit, ki je obtožen, da je lesno tvrdko Branko & Serini v Logatcu pod pretvezo, da ji dobavi en vagon lesa, oškodoval za 8800 lir, obljubljenega lesa pa ni dostavil. Ravno tako je na premeten način ogoljufal ljubljanskega šoferja Antona Klopčiča, katerega je najel, da ga pelje iz Ljubljane na deželo proti Vrhniki. Šoferju se je izdajal za bogataša, ki ima mnogo posestev in v Eskomptni banki pol milijona depozita. Vožnja je trajala tri dni. Ker je Popitu zmanjkalo denarja, je prosil šoferja, naj posodi 1400 K kar je ta tudi storil, misleč, da je bogatemu gospodu slučajno pošel denar. Ko so se vrnili v Ljubljano mu je rekel Popit, da mu denar v kratkem izstavi, ker gre sedaj itak domov. Svoje obljube pa seveda še danes ni izpolnil. Obtoženec, ki ga je zagovarjal dr. Vodušek, je bil po krivdoreku porotnikov obsojen na eno leto težke ječe, poostrene s postom in trdim ležiščem enkrat na leto.

Nadaljevanje razprave proti bratoma Čepin.

Popoldne se je nadaljevalo sinoči prekinjeno zaslišavanje prič v razpravi proti bratoma Čepin. (Glej poročilo v včerajšnjem «Jutru». Razni lesni trgovci so potrdili, da je delal Pavel Čepin z lesno trgovino zelo dobre kupčije.

Priče Anton Kos, Dominik Lovšin, Josip Čepin, Anton Počkaj in Franc Reisner so izpovedali o razmerju med Čepinom in Zorčičem: deloma so potrdili «čarovnije» s sumljivimi podpisi, deloma izpovedali ugodno za obtoženca, ko so slikali Zorčiča kot skopuha, ki si je skušal od vsakega kaj izposoditi. Obtežilno za obtoženca pa je izpovedal Josip Slejko, ki je izjavil, da ga je Vid Čepin spraševal, kako se menice podpisujejo.

Alojzij Zorčič izjavlja, da si od Čepinov ni nikdar izposodil niti vinarja. Opisuje nato «čarovnijo» in izjavlja, da je podpisal tri prazne liste: imel pa je vse to za šalo.

Ga. Zorčič je izpovedala, da ji je njen mož vedno poročal o svojih denarnih poslih. O kakem posojilu od bratov Čepinov pa ji nikoli ni pravil. Vida Čepina je imela za poštenjaka. O «čarovnijo» izpove isto kot njen soprog. Tudi ona trdi, da sta listke podpisala ona in njen soprog, a ta le na njeno izrecno prigovarjanje. Med njo in obema obtoženca pride ponovno do burnih nastopov, ker ji Čepina očitata laž. Predsednik mora večkrat miriti in pozivati k redu.

Sin Alojzij Zorčič ml. govori samo o «coperniji» in pravi, da se je tudi on trikrat podpisal. Pravi, da je Vid Čepin par papirjev nekaj dni nato sežgal in rekel, da mora pepel nesti k čarovniku. Predsednik k Vidu Čepinu: «Ali ste vse sežgali, tudi one, ki jih je podpisal g. Zorčič?» Obtoženec: «Da». Splošen smeh, ker se je Čepin s tem ujel, ker je dozdaj trdil, da mu Zorčič ni podpisal nikakih listkov.

Priča Valenčič Hinko, železničar, izpove, da je videl, kako je Pavel Čepin v hotelu štel denar, velik kup po sto dinarjev, in dal celo vsoto Zorčiču. Predsednik nastopa ostro, češ da priča tega v preiskavi ni izpovedala in napravi z ozirom na prisego priče protokol. Priča trdi, da je to videla tudi njegova žena.

Ga. Valenčič Štefka izpove isto, kar njen mož.

Razprava se ob eni ponoči še nadaljuje.

Spominjajte se naših obrambnih društev!

Meščanska šola kot enotna srednja šola

Iz krogov meščanskošolskega učiteljstva.

Zmiraj bolj prodira ideja enotnosti šolstva. Enotna srednja šola, ki je že zdavnaj vpeljana v nekaterih drugih državah, pridobiva vedno več pripadnikov in tako je prišlo, da se je tudi naš višji šolski svet izrekel za njo. Razlogi, ki so privedli odlične šolnike in druge prijatelje šolstva in naobrazbe do tega sklepa, so jasni in važni. Kako si je zamislil naš najodličnejši šolnik in vzgojitelj pokojni ravnatelj Schreiner enotnost šolstva, nam jasno kaže njegova razprava «Preosnova jugoslovanskega vzgojstva v zmislu demokratizma» v «Pedagoškem Letopisu» «Slov. Šolske Matice» leta 1919., ki bi jo pač moral dobro prečitati ne le vsak učitelj in vzgojitelj, temveč vsak, kogar vzgojni problem količkaj zanima. On govori o enotni osemletni osnovni šoli, koje višja stopnja obsegaj po učnem načrtu spodnjo srednjo šolo, oziroma meščansko šolo, in o enotni srednji šoli s 5 šolskimi leti, ki bi naj tudi bila enotna, čeprav odgovarja sedanji višji srednji šoli. Vodila ga je prava misel, razum in srce, opirajoč se na izrek: «Prosto pot nadarjenim!»

Velike ideje trebajo velikih mož in primerno dobo dozorevanja in tako smo tudi mi dve leti po smrti prerano zaspalega Schreinerja srečno na tem, da govorimo ter se izrekamo šele za enotno spodnjo srednjo šolo.

Besede povedo vse! Katere so prednosti šole tega tipa napram dosedanjim spodnjim razredom srednjih šol? V kratkem sledeče:

Otrok ni prisiljen v starosti 10, 11 let že stopati na isto pot, ki je od vseh strani zaplankana, prehod je mogoč po dovršeni spodnji srednji šoli, kamor veleva razum, veselje, potreba in čas.

V vsakem gnezdu, čeprav je po imenu mesto, niso dani pogoji za razvoj in obstoj cele popolne srednje šole, izvrstno pa bi se obnesla nižja srednja šola, ki naj ne služi samo nadaljnim študijam na višji srednji in strokovni šoli, temveč naj nudi splošno naobrazbo do iste mere, ki je potrebna za vsakega nadarjenega državljana. Ker bi bila nižja srednja šola malodane v vsakem trgu, mogoče tudi v večjih vaseh, je s tem študij otrok olajšan občinstvu v večjem obsegu, zlasti uradništvu in drugim slojem v manjših krajih, ki so brez vsakega šolstva razun ljudske šole.

Kaj je bistvo nižje enotne srednje šole? Enotna splošna naobrazba, najmanj v istem obsegu kot jo nudijo nižji razredi srednje šole, pa brez tujih jezikov (kvečjemu kot neobvezen predmet) torej približno isto, kar uče naše meščanske šole. Latinščina nastopa šele v višji srednji šoli in ni se bati, da bi dotičniki, ki so si izbrali klasično stroko, v štirih letih ne prisvojili si toliko znanja iz tega predmeta, kolikor je potrebno, ko imamo vendar dokazov dovolj, da so negimnazijci maturirali na gimnazijah tudi iz latinščine in grščine, pa niso rabili za ta študij niti štirih let.

Pri zasnovanju ideje enotne spodnje srednje šole pa si nikakor ne moremo predstavljati še mogočega obstoja meščanske šole; kajti s tem je zadan prvi udarec enotnosti v obraz. Vsi zgoraj navedeni razlogi bi bili ovrženi in ugled meščanske šole, ki se danes šteje istovrednim nižji srednji šoli, bi trpel. Šola bi trpela brezdvomno na frekvenci. Kakšni eventualni razlogi, da naj služi meščanska šola v prvi vrsti obrtniškim in trgovskim slojem, tudi ne bodo držali. Ne mislim si bodoče enotne nižje srednje šole starokopitne, temveč pričakujemo, da bo taka enotna nižja srednja šola najmodernejši tip meščanske šole; pri tem pa moramo seveda imeti pred očmi načelo, da ni ne spodnja srednja šola niti ne meščanska šola strokovna šola, temveč splošno izobraževališče. Tudi bodoči trgovec ali obrtnik bo imel dovolj prilike, med svojo učno dobo kot trgovski vajenec skrbeti za prisvojitev zgolj strokovnih znanosti in spretnosti.

F. Š.

Domače vesti

* **Sestanek županov slovenskih avtonomnih mest.** Predvčerajšnjim in včeraj so se sestali v Ljubljani župani slovenskih avtonomnih mest, in sicer: župan ljubljanski dr. Perić, župan mariborski Grčar, župan celjski doktor Hrašovec in župan ptujski Lozinšek. Namen sestanku so posvetovanja o raznih skupnih komunalnih zadevah, osobito glede aprovizacije in stanovanjskega vprašanja.

* **Bolnice se zaprejo?** Čujemo, da je zdravstveni odsek za Slovenijo sklenil zapreti javne bolnice v Ptuju, Murski Soboti, Brežicah in Slovenjem Gradcu. Vsi bolniki, za katere ne obstoja težka opasnost, bodo odpuščeni. Novi bolniki se v bodoče ne bodo več sprejemali. Za ljubljansko in mariborsko državno bolnico so odrejene strige omejitve glede sprejemanja bolnikov. Kot vzrok se navaja pomanjkanje sredstev. Gospodarstvo naših bolnic se vodi na podlagi budžetnih dvanajstin, ki slonijo na lanskem proračunu, katerega postavke so vočigled rastoči draginji že davno postale mnogo prenizke. Tako je ljubljanska bolnica, katere ravnateljstvo, izgleda, da ni gospodarilo z ono varčnostjo, ki je pri takem zavodu potrebna, zašla v materijalne težkoče ter ima čez dva milijona dolgov. Nekateri trgovci so ji odpovedali kredit. Vest o težkem stanju naših bolnic mora vzbuditi najmučnejše presenečenje.

* **Prenos kosti narodnega mučenika Kromarja.** Prejeli smo: Dne 23. aprila se bo na Suhem bajarju v Ljubljani odprl grob, ki že polnih šest let tuli in kliče na osveto. Cela Bela Krajina se mrzlično pripravlja, da na dostojen način sprejme na kolodvoru kosti narodnega mučenika **Ivana Kromarja.** Čast in hvala našemu narodu širne domovine, ki je pomagal ublažiti bedo nesrečne Kromarjeve družine. Z mirno zavestjo moremo reči, da bi bil letos neizogiben konec njihovega neizmernega stradanja, da niso plemeniti ljudje dobrega srca pravočasno priskočili z denarnimi prispevki na pomoč in borna bajta v Stari gori nad Semičem, zametana danes z debelim snegom, bi popolnoma opustela. Nenavadna in huda letošnja zima, a v bajti ne živine, ne mleka, ne krompirja, ne masti, a niti ne kruha, niti tople obleke. Zadnje korenje je revna mati že meseca novembra delila z otroci. — Vsem dobrosrčnim darovalcem, ki so pomagali blažiti neizmerno bedo družine narodnega mučenika Kromarja in jo rešili neizogibnega pogina, se društvo «Sokol» v Črnomlju v imenu istih najtopleje zahvaljuje in prosi za nadaljne prispevke. Zdravo! — **Sokol v Črnomlju.**

* **Pogreb gospe Jelencove.** Ob veliki udeležbi se je včeraj popoldne vršil pogreb gospe Fanči Jelenčeve, soproge ravnatelja in člana višjega šolskega sveta g. Luke Jelenca in matere našega urednika g. Vitomira Jelenca. Pogreba se je udeležilo v odličnem številu narodno ženstvo, med zastopniki oblasti smo opazili načelnika za soc. skrb Ribnikarja ter načelnika za prosveto drja. Skaberneta z dv. svetnikom Ganglom, podpredsednika višj. šol. sveta Dimnika, z drugimi člani te korporacije, viš. šol. nadzornika Gabrščeka in drja. Poljanca ter mnogo drugih. Vodstvo JDS je bilo zastopano po drju. Kramerju. Redakcijo «Jutra» je zastopal glavni urednik Virant. V velikem številu so se pogreba udeležili stanovski tovariši ravnatelja Jelenca z zastopništvom ljubljanske sekcije UJU na čelu. Zbor učiteljev pevcev je zapel pred hišo žalosti in na Martinovi cesti pretresljive žalostinke. Naj bo vrli ženi zemljica lahka!

* **Imenovanja v državni službi.** Za provizorne kmetijsko-strokovne uradnike v 11. činovnem razredu so imenovani in obenem poverjeni s posli pomočnika okrajnega ekonoma: Ivo **Medik** za okrajno glavarstvo v Črnomlju, Josip **Kovačič** za okrajno glavarstvo v Kamniku, Alojzij **Matjašič** za okrajno glavarstvo v Logatcu, Fran **Jelovšek** za okrajni glavarstvi v Kranju in Radovljici s sedežem v Kranju in Gabriel **Ambrož** za okrajno glavarstvo v Krškem. Posli okrajnih ekonomov so poverjeni: Francu **Werlugu**, strokovnemu učitelju na vinarski in sadjarski šoli v Mariboru, za okrajni glavarstvi v Slovenjgradcu in na Prevaljah s sedežem v Slovenjgradcu; Francu **Kafolu**, strokovnemu učitelju na kmetijski šoli na Grmu, za okrajno glavarstvo v Novem mestu; Francu **Vojski**, kmetijskemu potovalnemu učitelju v Beltincih, za okrajno glavarstvo v Murski Soboti. Posli okrajnega ekonoma so začasno poverjeni: Francu **Goričanu**, višjemu sadjarskemu nadzorniku, za okrajno glavarstvo v Celju in Francu **Gombaču**, višjemu kletarskemu nadzorniku, za okrajno glavarstvo v Ljubljani. Posli pomočnika okrajnega ekonoma so poverjeni: Francu **Virantu**, vinarskemu instruktorju v Brežicah, za okrajno glavarstvo v Brežicah; Francu **Stambergerju**, višjemu vinarskemu instruktorju v Šmarju pri Jelšah, za okrajno glavarstvo v Konjicah. Za provizornega strokovnega učitelja v 10. činovnem razredu na kmetijski šoli na Grmu je imenovan Franc **Simončič**. Za kmetijskega asistenta v 10. činovnem razredu je imenovan Ivan **Kosi** ter dodeljen v službovanje vinarskemu nadzorništvu v Mariboru.

* **Premeščenje v državni službi.** Ministrstvo za gozde in rudnike je premestilo gozdarskega komisarja I. razreda inž. Herberta **Schöppla** iz Novega mesta v Ljubljano k direkciji šum kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, v Novo mesto pa je premestilo od direkcije šum v Ljubljani višjega gozdnega oskrbnika inž. Franca **Šulgaja**. Isto ministrstvo je imenovalo inž. Dominika **Cerjaka** v Bohinjski Bistrici za provizornega šumarskega asistenta v 10. činovnem razredu. Uradni živinozdravnik Anton **Močilnik** na Prevaljah je premeščen v Mokronog. Za službeni okoliš so mu odkazane vse občine sodnega okraja mokronoškega s službenim sedežem v Mokronogu. Posle uradnega živinozdravnika pri okrajnem glavarstvu na Prevaljah prevzame uradni živinozdravnik Pavel **Kolenc** v Spodnjem Dravogradu, ki ostane na dosedanjem službenem mestu.

* **Vpokojena sta bivši šolski nadzornik v Kranju, Karel Simon in nemška učiteljica na III. dekliški šoli v Ljubljani, Frančiška Illerschitsch.**

* **Župnik Berce umrl.** V Kranju je umrl v četrtek župnik v pok. g. Anton Berce, znan po svojih srditih bojih s cerkveno oblastjo in bivši tajnik CMD v Ljubljani. Zadnje čase je živel v Kranju v težkih razmerah in velikih skrbeh, katerih ga je rešila sedaj smrt. Zavednemu narodnemu duhovniku bo ohranjen blag spomin!

* **Smrtna kosa.** Na Stari šrangi pri Vrhniki je umrl posestnik in gostilničar g. Jernej Janša, star 82 let. N. v m. p.!

* **Eppur si muove.** Včeraj smo prejeli brzojavko, ki je bila oddana v Dubrovniku ob 17. uri 20 minut popoldne ter je prispela v Ljubljano ob 17. uri 30 minut torej tekom 10 minut. Moramo reči, da smo bili kar ponosni na strahovito naglost naše pošte. Da se ne prevzamemo preveč, smo isti dan prejeli pismo, ki je bilo oddano ekspresno v Dubrovniku 7 dni poprej. Zanimivo je tudi, da smo v sredo večer natančno 35 minut po prihodu g. Ninčiča v Bratislavo že imeli v redakciji brzojavno poročilo našega dopisnika o tem dogodku.

* **Občinstvu na znanje.** Po nalogu zdravstvenega odseka v Ljubljani se sprejemanje bolnikov v ljubljansko javno bolnico omeji do skrajnosti. Sprejemajo se samo nujni slučaji in pa taki, ki se ne morejo zdraviti zunaj bolnice. Toliko občinstvu na znanje, da si ne bo delalo nepotrebnih potov in stroškov v slučaju odklonitve.

* **Akcija proti trgovcem in obrtnikom, ki nimajo na prodajnih predmetih označene cene.** Ljubljanska policija je izvršila velik pogon za uveljavljenje določil naredbe za pobijanje draginje. Razposlala je po mestu 23 patrulj, ki so pregledale vse trgovine in gostilne z naročilom, da ugotovijo, je-li so prodajni predmeti v zmislu zakona označeni s ceno. Stranke, ki nimajo označenih cen, se bodo morale zagovarjati pred sodiščem.

* **Delovni čas in prazniki.** Iz Beograda se brzojavno poroča: V ministrstvu za socialno politiko je začela poslovati posebna komisija, ki bo v zmislu zakona o zaščiti delavcev določila delovni čas, zapiranje in odpiranje poslovnih prostorov ob delavnih dneh ter odredila praznovanje praznikov. Novi predpisi bodo veljavni za vso kraljevino. V ta namen je ministrstvo zahtevalo od vseh pokrajinskih uprav, da takoj sestavijo komisijo, ki naj se posvetuje z zainteresiranimi krogi in predloži svoje nasvete. Po novih predpisih se bodo v glavnem praznovali nedelja in večji prazniki. Delovni čas se podaljša, v kolikor to ni v nesoglasju z naredbami o delovnem času.

* **Razpust društev.** Razpuščeni sta društvi «Obrambno društvo» v Ljubljani in «Gauverband Krain-Küstenland des Vereines für Güterbeamte in Wien», ker ne deluje prvo od leta 1908, drugo pa od leta 1914 in nimata torej pogojev za pravni obstoj.

* **«Zagrebački Dnevnik»** je z dnem 2. marca prenehal izhajati. Kakor javlja uprava lista, bodo naročniki, ki to žele, namesto «Zagrebačkega Dnevnika» prejemali «Jugoslavenski Lloyd».

* **Mestna davščina na vozne listke ljubljanske cestne železnice.** Pokrajinska uprava za Slovenijo je dovolila, da sme mestna občina ljubljanska do konca tekočega leta za kritje občinskih potrebščin kakor doslej pobirati posebno mestno davščino na vozne listke električne cestne železnice v iznosu 10 odst. vsakokratne cene voznega listka. Ta davščina se pobira tudi od mesečnih in letnih voznih listkov, katerim je prištevati tudi proste vozne listke, in sicer prav tako v izmeri 10 odst. njih cene.

* **Zapuščine zapustnikov-vojakov.** Minister za finance je odredil na podstavi točke 4, § 4 cesarske naredbe z dne 15. septembra 1915, drž. zak. št. 278, da bodi dan 4. aprila 1920 oni dan, od katerega se računa po omenjenem zakonitem določilu šestmesečni rok za priznanje pristojbinskih olajšav zapuščinam onih zapustnikov-vojakov, ki so umrli za ranami ali boleznimi, dobljenimi v svetovni vojni.

* **Maribor v predpustu. Od 1. januarja** do 28. februarja je bilo samo v mestu izdanih 93 dovoljenj za plese in druge predpustne prireditve.

* **O železniškem uradniškem pripravniku Perkotu iz Maribora še vedno ni nobenega sledu.** Vesti, da bi našli njegovo truplo v nekem gozdu pri Limbušu, niso točne.

* **Dva nova slučaja zastrupljenja.** Zadnja dva dneva sta prišla v ljubljansko javno bolnico dva železničarja, ki sta imela znake zastrupljenja in sicer Franc Penik in Karel Dolenc, oba stanujoča v barakah na Resljevi cesti. Po izpovedi Dolenca je rajni Kladnik prinesel v imenovano barako neko pijačo, ki so jo pili vsi tedaj navzoči. Kaka pijača je bila, še ni mogoče dognati; zahtevala je dosedaj že dve smrtni žrtvi.

* **Nezgode.** Franc Goršič, postajni delavec na Grosupljem, je pri premikanju vozov tako nesrečno padel, da se je poškodoval po glavi in rebrih. — Posestnik Jakob Možina iz Gotine pri Grosupljem je spodrsnil na zledenelih tleh in si zlomil desno roko.

* **Tihotapec z valuto prijet.** Obmejna straža pri Sv. Ani blizu Sušaka je zopet zajela tihotapca z valuto. V soboto dopoldne je prišel k obmejni postaji neki moški, hoteč prekoračiti mejo. Pri temeljiti preiskavi so našli pri njem 117 tisoč dinarjev, večinoma v starih srbskih bankovcih. Dognali so, da je neznanec trgovec Jurina, ki posreduje valutne posle med Zagrebom in Reko. Bankovce je imel skrite deloma v dežniku, deloma v nogavicah. Denar je bil zaplenjen, Jurina pa izročen sodišču.

* **Ni imel sreče.** France Omerza, rodom iz Mirne peči na Dolenjskem je že dalj časa nameraval opleniti izložbo manufakturne trgovine Staniščič v Zagrebu. Noč od pondeljka na torek se mu je zdela pripravna, da izvrši svojo namero. Splazil se je preko vrtov v vežo omenjene trgovine, razbil izložbo in si naložil šest bal blaga. A sreče ni imel: komaj je prišel na cesto, zalotil ga je stražnik. Omerza, ki priznava tatvino, je bil izročen sodišču.

* **Tatvina z žalostno posledico.** Mariborski puškar Poschinger je izročil svojemu pomočniku, 20letnemu Ivanu Ellerju 1600 K, da nakupi cvetlične lončke. Ellerju je vzel denar in samokres in odpotoval v Zagreb k svoji sestri, kjer je zapravil ves denar. Končno ga je zapekla vest in je začel groziti s samomorom. Ko so mu hoteli odvzeti samokres, je zbežal. Na ulici je naletel na redarje. Ko so ga hoteli aretirati, je padel, pri čemer se mu je sprožil samokres stražnika, ki je obležal na mestu mrtev.

Objave

* *Sokolsko gledališče v Radovljici* uprizori v nedeljo dne 5. t. m. ob 18. uri noviteto narodno igro «Izdajalec», po Slemenikovi povesti spisal J. Špicar. Igra je bila spisana že leta 1915., in je avstrijska cenzura uprizoritev prepovedala. Dejanje je vzeto iz naše zgodovine, iz bojev s Turki ter vnovič dokazuje, da je bil jugoslovanski narod tisti, ki je v srednjem veku branil vso Evropo, da so se mogli severni in zapadni sosedje nemoteno posvečati kulturi in zabavi. Zato nosi pri «zaveznikih» in sovražnikih še danes pečat nekulturnosti in zato tudi igra v bivši Avstriji ni smela na oder. Igra se ponovi v nedeljo dne 12. t. m.

* *Usposobljenostne preizkušnje* za obče ljudske in za meščanske šole s slovenskim in nemškim učnim jezikom, se prično pri preizkuševalni komisiji na državnem moškem učiteljišču v Ljubljani v pomladanskem roku dne 28. aprila t. l. Pravilno opremljene prošnje za pripust k usposobljenostni preizkušnji naj se po šolskem vodstvu pravočasno predlože okrajnemu šolskemu svetu, da bodo najpozneje do dne 12. aprila v rokah izpraševalne komisije.

* *Oficirski dom v Ljubljani.* Poročajo nam: Vse dosedanje prijave gg. rezervnih oficirjev so se odstopile društvenemu blagajniku, int. por. g. Iv. Rozmanu (Dravsko ubojno slagališče, artiljerijska vojašnica), ki bo izdal in dostavil zadevne legitimacije in oskrboval tudi nadalnje pobiranje članarine. Med uradnimi urami od 8. do 12. in od 3. do 6. ure je gg. rezervnim oficirjem z vsemi zaželjenimi podatki na razpolago. Odslej se bodo vršili redni drugarski večeri: poučni, zabavni itd. in bi bilo le v lastnem interesu gg. rezervnih oficirjev, da brezizjemno vsi priglasijo svoj vstop v društvo čimprej. Razveseljivo dejstvo, da je došlo že precejšnje število prijav, bo gotovo tudi ostalim gg. rezervnim oficirjem dalo povoda, da se čimprej pridružijo.

* *Avtomobilna prometna d. d. v Ljubljani* naznanja cenjenemu občinstvu, da je morala vsled odredbe državne cestne uprave ustaviti svoj promet na progi *Celje-Vransko* in to vsled slabe konštrukcije začasnega mostu čez Savinjo pri Sv. Petru.

* *Predlog zakona o državnim činovnicima*», to je načrt nove službene pragmatike, ki ga je izdala državna komisija, je izšel v posebni brošuri v srbsko-hrvatskem jeziku in v cirilici. Obsega 245 točk. Izdamo ga v slovenskem prevodu. Priložimo mu tudi obširno razlago. Izvod bo veljal 5 Din. Naroči ga lahko vsakdo pri podpisani Zvezi in naj jej to javi do dne 10. marca t. l. Važen je za vse državne nameščence, pa tudi za upokojence. — Zveza poštnih organizacij za Slovenijo v Ljubljani.

* *Mestna zastavljalnica v Ljubljani* ima tomesečno dražbo meseca julija 1921. zastavljenih predmetov dne 9. marca popoldne.

* *Telečja pečenka* po 40 kron kilogram se dobiva v Ljubljani na Predovičevi in ljudski stojnici.

Gospodarstvo

PODPIRANJE GOSPODARSKEGA NAPREDKA.

Po zakonu o državni razredni loteriji se ima ena tretjina čistega dobička uporabiti za podpiranje narodnega gospodarstva, in sicer:

a) 40 odstotkov za pospeševanje poljedelstva, živinoreje in drugega, kar spada v to pridobitno stroko;

b) 20 odstotkov za podporo poljedelskim zadrugam, odnosno njih zvezam in kmetijskim družbam za intenzivnejše izvajanje njih nalog;

c) 15 odstotkov za pospeševanje obrtov in 15 odstotkov za malo kmetijsko industrijo in hišno industrijo, ki ustvarjata poljedelstvu živinoreji pogoje za boljši razvoj, bodisi s tem, da jim nudita sredstva za proizvajanje, bodisi s tem, da obdelujeta njih sirovine;

č) 10 odstotkov za dajanje posojil, in sicer: kmetovalcem 6 odstotkov, obrtnikom in njih družbam 4 odstotke, toda samo onim, ki obetajo po strokovni izobrazbi in solidarnosti povoljen uspeh, in ki dajo zadostne garancije, da vzete vsote ob roku tudi vrnejo.

Po pravilniku, ki ga je izdelalo ministrstvo za kmetijstvo dne 23. januarja t. l., in ki je bil te dni objavljen v «Službenih Novinah», se ima oni odstotni delež, ki je določen za pospeševanje kmetijstva, živinoreje in drugega, kar spada v to pridobitno stroko, uporabiti na sledeč način:

1.) za razširjevanje kmetijske izobrazbe, tiskanje spisov in razprav s poljudno vsebino o poljedelstvu za šole in priprosto ljudstvo; prirejanje praktičnih predavanj in tečajev za kmetijski naraščaj, učitelje in duhovnike na deželi; snovanje gospodinjskih in špecijelnih kmetijskih šol in podpiranje posameznikov v svrho špecijalizacije v poedinih poljedelskih in živinozdravniških strokah, kakor tudi pošiljanje šolanih poljedelcev v inozemstvo v svrho proučevanja raznih poljedelskih vprašanj ali splošno-gospodarskih zadev;

2.) podpiranje prireditev razstav kmetijskih pridelkov in izdelkov ter premiranje razstavljalcev najboljših predmetov;

3.) za nabavo plemenske živine, semen in modernejših strojev ter opreme v svrho tehnične izpopolnitve gospodarstva in v dosego čim večje in boljše produkcije ter predelave kmetijskih pridelkov;

4.) za nagrade dobrim živinorejcem in kmetovalcem za vzorno obdelovanje zemljišč;

5.) za tekmovanje v uporabi dovršenejših gospodarskih naprav;

6.) za nagrade za racijonalno kultiviranje sadnih in vinorejskih nasadov;

7.) za razširjevanje boljših sadnih sušilnic in strojnih naprav za predelovanje sadja in grozdja;

8.) za pobijanje rastlinskih bolezni in škodljivcev;

9.) za preizkuševanje epidemičnih živinskih bolezni;

10.) za snovanje in podpiranje raznih produkcijskih zadrug in prodajnih kmetijskih zadrug, kakor mlekarskih, vinogradniških, sadjarskih, živinorejskih, čebelarskih, oljarskih in ribarskih zadrug;

11.) za snovanje in podpiranje mladinskih kmetijskih klubov;

12.) za prirejanje in podpiranje kmetijskih poučnih izletov v tu- in inozemstvu.

Podpora poljedelskim zadrugam se bo razdeljevala na podlagi predloga zvez ali poljedelskih združenj, katerega odobri pristojni oddelek ministrstva za kmetijstvo.

Odstotek, ki je namenjen za pospeševanje obrti ter za malo kmetijsko in hišno industrijo, se mora uporabiti predvsem:

1.) za nagrado za predavanja in spise, s katerimi se širi obrtniški napredek in izpopolnjuje naša kmetijska ter hišna industrija;

2.) za podpiranje strokovnih, dnevnih in večernih obrtno-industrijskih šol za hišno industrijo, dalje obrtnih in trgovskih dnevnih in večernih šol, ženskih gospodinjskih šol, za pouk poljedelcev v domačem gospodarstvu, za prirejevanje praktičnih tečajev kakor tudi za podpiranje naraščaja v svrho izpopolnitve v raznih obrtnih strokah;

3.) za podpiranje prireditev obrtnih razstav in nagrade izstavljalcem za najboljše ročne izdelke;

4.) za nabavo obrtniškega orodja za domačo industrijo za revne in dobre obrtnike;

5.) za podpiranje vsega, kar tvori predpogoj za boljši napredek in razvoj poljedelstva in živinoreje, bodisi da se tiče zboljšanja produkcijskih sredstev ali zboljšanja načina predelave sirovin, za zboljšanje kakovosti in zvišanje vrednosti izdelkov in povišanja konkurenčne zmožnosti domačih izdelkov;

6.) za proučevanje tehničnih sredstev v svrho zboljšanja obrtniške produkcije;

7.) za prireditev in podpiranje obrtniških ekskurzij v tu- in inozemstvu;

Kar se tiče dovoljevanja posojil za podporo posameznim obrtnikom, določa pravilnik, da se bodo posojila dovoljevala predvsem onim prosilcem, ki v svoji stroki že lahko pokažejo vidne uspehe o svoji obrtni dovršenosti in nudijo nedvomne dokaze o koristnosti svojih podjetij, odnosno, ki po svoji strokovni izobrazbi obljubljajo zadovoljiv uspeh, kakor tudi oni, ki uvajajo doslej nepoznane načine proizvodnje ali predelave v tuzemstvu, ki so za celokupno državo in prebivalstvo koristni.

Brezobrestna posojila se dajejo proti zastavi nepremičnega premoženja ali vrednostnih papirjev ali blaga ali na bančno garancijo (garantna pisma) ali na menice z najmanj dvema resnima podpisoma ali na sigurno osebno obvezo z jamstvom dveh porokov, ki imata nepremično premoženje, toda v vsakem primeru s pogojem, da se spojena vsota vrne v dogovorjenem roku, ki more biti od pol leta do največ petih let od dneva dobljenega posojila. Od dolžnika se more zahtevati plačilo tudi predčasno, ako v roku šestih mesecev po prejemu posojila ni začel z delom ali ako bi delo ustavil za več nego eno leto.

Prošnje je vlagati pri ministrstvu kmetijstva, administrativni oddelek (ministrstvo poljoprivrede, administrativno odeljenje), ki jih pošlje pristojnim oddelkom, oziroma ministrstvu trgovine in industrije v nadaljnje poslovanje. Kakor že objavljeno, je rok za vlaganje prošenj (kolkovanih) določen do 15. t. m.

Med našim obrtništvom je zavladalo po prvih objavah veliko zanimanje in so bile na prvi oglas vložene prošnje za brezobrestna posojila na mnogo večje zneske, kot so sploh na razpolago. Za sedaj ima minister za prvo polletje 1922 le 350.000 dinarjev na razpolago za vso državo, kar je pri obsežnem programu in izredni potrebi obrtništva za prvo potrebo zelo malo. Upati pa je na razvoj poslov in dobička razredne loterije, ki bo vsakega pol leta dajala večje vsote ministrstvu v to svrho na razpolago.

* * *

= **Naraščanje žitnih cen.** **Sombor**, dne 2. t. m.: Dovozi slabi, a povpraševanje živahno. Cene naraščajo. Pšenica se trži po 2000 — 2020 K, koruza 1460 — 1480 K, oves 1300 — 1320 K. **Novi Sad** dne 1. t. m.: Cene stalno naraščajo. Pšenica notira 1950 — 1980 K, oves 1260 — 1280 K, koruza 1400 — 1440 K, moka št. 0 po 25 — 25.50 K, moka št. 2 po 24 — 24.50 K, krušna moka 22 — 22.50 K, otrobi 1000 — 1020 K. Od 900 K v avgustu pa doslej je narasla v Novem Sadu pšenica v ceni torej za okoli 120 odst. Izgleda, da so glavne zaloge blaga v rokah špekulantov, ki prekomerno navijajo cene, dasiravno za to navzlic padanju valute niso upravičeni vsaj ne v toliki meri, ker je blago vendar staro. Proti temu strašnemu navijanju žitnih cen bo morala napraviti vlada korake.

Borza

Zagreb. V prometu z devizami in valutami ni bilo ne ponudb ne zahtev. Promet z efekti je bil jako majhen.

Primorska banka 735 — 750.
Trgovska obrtna banka 285 — 295.
Brodska banka 350.
Eskomptna banka 827 — 835.
Jadranska banka 1000 — 1085.
Jugoslovenska banka 495 — 500.
Ljubljanska kreditna banka 925 — 955.
Slavenska banka 510 — 520.
Praštediona 5515 — 5525.
Rečka pučka banka 495 — 510.
Slovenska eskomptna banka 635.
Srpska banka 720 — 735.
Dubrov. paroplovna družba 5000 — 5200.
Goranin 660 — 680.
Nar. šumska industrija 575 — 600.
Našička industrija drva 495 — 505.
Gutman 1600 — 1610.
Slavonija 690 — 697.
Union 2850.
Ljublj. strojne tovarne in livarne 885.
Trboveljska prem. družba 1025 — 1100.

Beograd. Tudi danes promet na borzi še ni bil normalen. Dunaj se je ponujal po 1.30, Berlin po 35.50, Bukarešt po 62.50. Narodna banka je ponujala Trst po 390, trgovci pa so iskali Milan po 350, ker jim je plačanje v Trstu neprikladno. London se je iskal po 325, Pariz po 660, Praga se je ponujala po 140, iskala pa po 132.

Praga, *devize:* Berlin 24.67 — 25.07, Curih 1178 — 1182, Milan 319 — 321, Pariz 547.50 — 550.50, London 266 — 268, Newyork 59.95 — 60.55, Beograd 71.25 — 72.25, Sofija 38.60 — 39.40, Dunaj 0.79 — 0.99, Varšava 1.36 — 1.56, Budimpešta 8.30 — 8.70; *valute:* marke 24.67 — 25.07, švicarski franki 1073 — 1077, lire 316 — 318, francoski franki 544.50 — 547.50, funti 265 — 267, dolarji 59.70 — 60.30, dinarji 68.25 — 69.25, levi 37.35 — 38.15, avstrijske žigosane krone 0.79 — 0.99, poljske marke 1.36 — 1.56, madžarske krone 8.30 — 8.70.

Curih: Berlin 2.09, Newyork 5.11, London 22.64, Pariz 46.80, Milan 27.30, Praga 8.45, Budimpešta 0.73, Zagreb 1.55, Varšava 0.12, Dunaj 0.10, avstrijske krone 0.08 in pol.

Dunaj, *devize:* Zagreb 1998 — 2002, Beograd 7990 — 8010, Berlin 2672 — 2678, Budimpešta 952 — 955, London 29.890 — 29.910, Milan 35.940 — 35.960, Newyork 6773 — 6727, Pariz 61.580 — 61.620, Praga 11.172 — 11.176, Sofija 4520 — 4530, Varšava 1635 — 1655, Curih 131.475 — 131.525; *valute:* dolarji 6673 — 6677, funti 29.500 — 29.520, lire 35.790 — 35.810, dinarji 7990 — 8010, poljske marke 160.50 — 162.50, leji 5205 — 5215, švicarski franki 129.975 — 130.025, češke krone 11.122 — 11.128, madžarske krone 958 — 961.

Berlin: Italija 1363.60 — 1366.40, London 1113.85 — 1116.15, Newyork 251.49 — 252.01, Pariz 2330.15 — 2334.85, Švica 4970 — 4980, Dunaj 4.58 — 4.62, Praga 408.05 — 408.95, Budimpešta 35.36 — 35.44, Zagreb 80, Sofija 187.80 — 188.20.

BRANISLAV NUŠIĆ: 16

Devetstopetnajsto

Tragedija naroda.

Kaj je to v tem trenutku, predno se premaknejo vozovi ali le ubogi meter razdalje med vozovi, ki razdvaja dvoje usod. Kaj je narekovalo ljudem, da odhajajo eni s tem, drugi z drugi vlakom? Kaj so mogoče oni tam iz malodušnosti bolje spregledali nevarnost ter se umaknili vsemu trpljenju? Morda je one druge vodila le vera in nada, da niso hoteli zapustiti svojih rodnih tal ali se niso hoteli iz sebičnosti daleč umakniti od svojega imetka in svojih hiš? Bo pač eno ali drugo, najbrže je bil slučaj, nemilostljivi sodnik v izbiranju usode. Ta je sedel v ta voz, ker je tam našel mesto, oni je srečal tam svoje poznance, s katerimi lažje potuje in ki si bodo medsebojno pomagali. Nihče ni vprašal, kam ga odpelje ta vlak, kam drugi. Nekateri so prav zavestno spremenili svoj načrt, nevedoči, da v trenutku odločujejo tudi o svoji usodi. Tisti višji uradnik, ki so ga še predvčerajšnjem pregovorili, da ni odšel v Solun, se je danes trdno odločil za to pot, toda pregovoril ga je profesor, da je sedel na mitroviški vlak. Ko sem ga mnogo pozneje srečal na planinah, kjer je spal na prostem, poleg siromašnega ognja, mi je žalostno tožil.

«Ej, lepo sem se odločil, ko sem poslušal strategični načrt. Pa od koga neki, od tistega profesorja. Že sem stopil na solunski voz, o kje bi bil danes, če bi bil to storil? Pa me je pregovoril oni profesor s tistimi svojimi divizijami sem in tja premikajoč zdaj levo, desno krilo, tamle na Ovčjem polju odločilna bitka, pa vrag ga vzemi, jaz ga ne ubijem. Če bi ga srečal zdaj kje, bi ga prosil, naj mi pojasni, če ima spet kak nov načrt. Prav rad bi vedel, če ima kak načrt, kjer bi jaz našel kruha in prenočišče. Le to naj mi pove!»

Tam se je neka ženska, ubožica z dvema otrokoma na rokah že lepo namestila v poslednjem vozu mitroviškega vlaka in je tačas, ko so še mirno čakali na postaji, pričela razgovor z neko znanko, ki je sedela v zadnjem vozu na Solun odhajočega vlaka.

«Ali nimaš ničesar, da pokriješ svoje otroke?» povprašuje žena s solunskega voza.

«Nimam, pa kaj bi, tako brez glave sem odšla! Včeraj zvečer nisem niti mislila, da pobegnem, a danes zjutraj vse na nogah in jaz brez vsake stvari; niti hiše nisem zaprla, kar tako vzamem otroke in z bogom!»

«Pa kaj zdaj?» Ali vidiš, kako pada dež? Do kosti ti premoči otroke!»

«Oh, če bi kaj imela», se žalostl mati in gleda okrog sebe. «Če bi imela vsaj par cunj! Bi mi ne hotela ti dati tiste odeje?»

«Kaj, to je vse moje siromaštvo, kar sem vzela na pot. Pa veš kako je, kaj bi tarnala.»

«Mogoče vendar enkrat že preneha ta dež. Saj se je izlilo nocoj», in mati strmi obupno v temno nebo.

«Ne bo se, le glej, kako je mračno, ves dan bo šlo. Pa veš kaj, pridi semkaj, je še nekaj prostora tukaj, pa bova skupno pokrile otroke.»

«Sama ne vem, kako bi. Poglej, tu sem že našla prostor, pri vas ga gotovo ni, tudi so otroci že polegli med stvarmi.»

«Pojdi, pojdi, tukaj je več prostora, pa odejo imava.»

«Pa grem!»

Žena se dvigne z mitroviškega voza, podaja oni na solunskem otroka za otrokom, potem preskoči še sama ograjo voza, držeč za izproženo roko svoje prijateljice, se premesti tudi sama po sponah in železniških ploščah na drugi voz.

Ta trenutek in ta odločitev, izvirajoča le iz potrebe po odeji, da zaščiti svoje otroke, je materi rešila življenje. Mesto na tople obale, bi jo bil odpeljal voz v albansko planine, kjer bi svojim otrokom skopala grob.

Malo nereda, malo prerivanja, vpitja in skoro istočasno sta se premaknila dva vlaka, eden na sever, drugi na jug. odpeljala begunce in jih izročila objemu različnih usod.

Visoko je že moralo stati solnce za oblaki, ko sem se vračal v mesto po odhodu teh vlakov. Ljudstvo je še vedno drvelo na kolodvor, drčali so izvoščki z različnimi tovori. Dež je lil neprestano.

Tužen in strašen je bil ta pogled na Skoplje, težka, dušeča tišina je plavala nad njim; čeprav je bil dan, so bile zaprte delavnice, prazne kavarne, v zapuščenih hišah zaprta vrata, na oknih spuščeni zastori. Tu in tam se sliši iz kake hiše zateglo cvilenje psa, katerega so pozabili begunci v zaprti sobi, ki cvili zdaj svojo poslednjo zločesto pesem...

Skoplje je padlo.

Ko je nastopila noč, so se glavni oddelki naše vojske že umaknili s svojih postojank, kjer so se nahajali od včeraj zvečer in zavzeli nove na Gazi Babi, tik nad Skopljem. To je bila noč med 8. in 9. oktobrom, pred jutranjo zarjo pa je skopljansko prebivalstvo že zagledalo naše čete na Gazi Babi in jasno je čutilo, da je to poslednji dan boja za usodo Skoplja.

Vso noč je lil dež in zjutraj še ni prenehal. Po nebu se pode umazani in raztrgani oblaki, vrhove Vodne planine je zastrla kapa, od katere veter trže kos za kosom in jih buta ob sive pečine. Vardar je ves narastel od blatne vode, dere in šumi, prestopač obale. Težko, moreče ozračje visi nad Skopljem in izžema dušo. Že se čuti mrzel poljub usode, kakor pred smrtjo. Meščanstvo se je poskrilo po svojih hišah, zagozdilo vrata od znotraj, spustilo zavese in tesno zaprlo oknice. Toda iz globine, iz pustih predmestnih ulic se pričenjajo pojavljati čudne prikazni, žarečih oči kakor gladne zveri, mračni tipi, skrivajoči se do sedaj pred solncem, katerih nisi srečaval ne na ulici, ne na trgih, pred vratmi svoje hiše. Spočetka eden, po dva, kakor prične useda vreti v loncu, dokler se ne pomeša z zavreto vodo in se ne pokažejo na vrhu umazane pene. Tukaj vidiš gručo, tam gručo, ki bulijo, nevedoči kaj se godi sredi mesta. Tudi zverinski instinkt jih žene, zbirajo se, združujejo, da skupno polete tja, odkoder prihaja vonj krvi, kakor se nad živim ranjencem že zbirajo gavrani, da se v jatah spuste na truplo.

Naenkrat začutiš podzemsko bobnenje, liki pred viharjem. Zategnjeni vrisk se razproste po ulicah, sličen lajanju volkov v planini, takrat zadivja vihar po ulicah, dere kakor umazan potok, ki je narastel od brezmejnega dežja v hudournik. Gruča brez voditeljev, gnana samo od živinskega instinkta, se krvavih oči vali po ulicah. Nič ne ve, kam drvi, vedno novi mračni tipi se ji pridružujejo. Sami ne vedo zakaj, toda gruča raste, dere, se vali v doline, tja, kjer vonja kri.

Vstavijo se pred debelimi vrati vojaškega skladišča, brez varstva, tam se odbijejo kakor morski valovi in zopet navale. Ko se vsa gruča upre, zastokajo vrata, že popuščajo, pokajo, divji vrisk pozdravlja bližino plena. Še kratek napor, močan sunek, vrata se razlete. Masa zatuli; zdivja naprej, prvi padajo, zadnji gazije in duše. In ta strašni klic pogaženih se meša z vriskanjem gruče, ki je na lastne oči zagledala plen in že steguje roke. Skladišče druge rezervne bolnice je izropano.

Oblaki so se razlezli, solnce je prodrlo, v pozdrav so mu zapeli kori topov, regljanje pušk. Boj je pričel dopoldne. Bolgari so napadli v strnjenih vrstah, naši drže, padajo, padajo, toda ne ganejo se. Granate žvižgajo čez mesto, največ jih pade na železniško postajo, kjer je poveljstvo čet. Prebivalci, skriti za zagozdenimi vrati, zastrtimi okni, poslušajo, ne vidijo ničesar, umirajo od strahu.

Boj že traja poldrugo uro, dve uri, solnce vsebolj jasno sije in nebo se vedri. Okoli dveh popoldne se na naši fronti oglasi par obupnih salv, nato vse utihne. Zapovedano je, da zapuste postojanke in se umaknejo v smeri Kačaniškega klanca Tiste salve so bile poslednja obramba Skoplja.

Na mestni hiši pade trobojnica, ki je zavihrala 13. oktobra 1912. leta.

(Dalje prihodnjič.)

Razne vesti

PASIVNA REZISTENCA NA BEOGRAJSKI BORZI.

Beograd, 2. marca. (Izv.) Borzni promet še vedno počiva. Narodna banka je iskala London po 335, Newyork 77, Praga 135, Berlin 35, Dunaj je ponujala po 1.30, toda brez zaključkov. V bančnih krogih naglašajo, da ne obstoja nikaka pasivna resistenca, ampak je bankam samo onemogočeno vsako trgovanje z valutami in devizami.

MADŽARSKA ZAROTA V VOJVODINI.

Beograd, 2. marca. (Izv.) Pri madžarskih agentih in vohunih, ki so bili aretirani te dni od naših oblasti v Vojvodini, so našli razne šifre, dokumente in velike vsote denarja, ki so jih dobili od svojih organizacij v Kaposvaru in Pečuju. Domneva se, da so med drugim nameravali ubiti Belo Lindnerja, ki se mudi te dni v Beogradu.

NEMŠKE PRIPRAVE ZA GENOVO.

Berlin, 1. marca. (Izv.) Danes dopoldne se je sestal, kakor doznava «Berliner Tageblatt», reparacijski odsek državnega gospodarskega sveta, da razpravlja o pripravah za genovsko konferenco. Na seji so bila zastopana ministrstvo za gospodarstvo, finančno ministrstvo, ministrstvo za obnovo ter zunanji urad. Sklenilo se je izročiti gospodarsko-politična ter prometna vprašanja tozadevnim odsekom državnega gospodarskega sveta. Nato se je sklenil z reparacijsko komisijo dogovor glede dobave blaga.

MADŽARSKI VOLILNI RED.

Budimpešta, 3. marca. (Izv.) Nova volilna naredba, ki izide jutri v uradnem listu, predvideva za glavno mesto proporčne volitve z listami, za 41 ostalih volilnih okrožij pa običajne tajne volitve. Socialni demokratje se še niso zedinili, ali naj se udeleže volitev ali ne. Ministrski predsednk grof Bethlen namerava nastopiti v kratkem agitacijsko potovanje po državi, slično, kakor je delal to svoj čas z velikim uspehom grof Tisza.

POSLEDICE PROMETNEGA DAVKA NA MADŽARSKEM.

Budimpešta, 2. marca. (Izv.) Vsled zvišanja prometnega davka so se danes cene za živila in druge potrebščine nenavadno zvišale. Prebivalstvo je že zadnje dni vse pokupilo. Kakor izjavljajo informirani krogi, je zadnje dni dosegel denarni promet več milijard kron, ker so ljudje plačevali svoje dolgove, da se izognejo povišanemu prometnemu davku. Nameravano povišanje pristojbin na državnih železnicah pa je izostalo, ker hoče trgovinski minister, računajoč s protestom trgovcem, uvesti gotove olajšave.

ITALIJANSKO-MADŽARSKA POGAJANJA.

Budimpešta, 2. marca. (Izv.) Bivši italijanski ministrski predsednik Nitti dospe v kratkem v Budimpešto v svrho pogajanj o gotovih finančnih vprašanjih

Odgovorni urednik Vit. F. Jelenc.
Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra».

Vremensko poročilo

Ljubljana, 3. marca 1922. Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana .	7.	741·8	1·4	brezvetra	megla	—
Ljubljana .	14.	742·9	7·4	sev. zap.	del. obl.	—
Ljubljana .	21.	744·2	8·2	sever	jasno	—
Zagreb . .	7.	768·2	4·0	brezvetra	del. obl.	—
Beograd .	7.	767·1	5·0	jug. zap.	oblačno	—
Dunaj . .	7.	769·0	9·0	brezvetra	več obl.	—
Praga . .	7.	—	—	—	—	—
Inomost. .	7.	772·9	1·0	brezvetra	oblačno	—

V Ljubljani barometer višji, temperatura nižja. — Solnce vzhaja ob 6·38, zahaja ob 17·48.

Mali oglasi

stane do 20 besed Din. 3·—, vsakih nadaljnjih 5 besed 1 Din. — Trgovski oglasi, dopisovanja, spremembe do 20 besed 5 Din., vsakih nadaljnjih 5 besed 2 Din. — Plača se naprej. (Lahko tudi v znamkah.) Na vprašanja se odgovarja le, ako je vprašanju priložena znamka za odgovor.

Službe

Damskega frizerja,

samostojnega (gospoda ali samo) išče Nenad Ranisaljević, damski frizer iz Beograda, Knez Mihajlova 16. Plača: prvovrstna moč mesečno 1000 dinarjev in 10% od brutozaslužka, drugovrstna moč 800 dinarjev in 10% brutozaslužka. Nastop takoj. 558

Vdova,

stara 30 let, živahne narave, želi priti k boljšemu gospodu za gospodinjo ali družabnico. Izurjena je v vseh strokah gospodinjstva. Na raje gre v mesto Ljubljano, tudi bližnjo okolico. Cenjene ponudbe pod «Dobra kuharica» na upravo «Jutra». 560

Skladiščar, 535

oziroma boljši hlapec, ki se razume tudi deloma na sodarska dela in ki je mogoče že služil v vinski ali žganjarski trgovini, se išče. — Gregorc & Verlič, Ljubljana.

Pošteno, snažno, 515

delavno dekle, ki razume kuho, se sprejme k mali družini v mesto. Plača dobra. Naslov v upravi «Jutra».

Zanesljiv prodajalec

se sprejme v trgovino z mešanim blagom v bližini Ljubljane. Ponudbe pod «Takoj» na upravo «Jutra». 507

Prodam

Motorna cirkularna

žaga za žaganje drv na železnem vozu, popolnoma nova, se takoj zelo ugodno proda. Naslov pové uprava «Jutra». 555

Salonska obleka,

popolnoma nova, se ceno proda. Naslov pové uprava «Jutra». 557

Razprodaja se

galanterijsko blago in tri velike štelaže. Ljubljana, Resljeva cesta 7. 561

Sedem psov,

zelo lepih, sedem tednov starih, čuvajev, ovčje pasme, je na prodaj. Ogleda se jih vsako popoldne v Trnovem, Cesta na Loko št. 22. Ivan Pajser. 489

Nepremičnine

Hiša

s sadnim in zelenjadnim vrtom, v lepem kraju na Dolenjskem, je na prodaj. Ima sedem sob, kubinjo, klet in hlev. Prostori so pripravni za gostilno ali vsacega obrtnika. Naslov pové uprava «Jutra». 553

Enodružinska vila

v Ljubljani, oziroma v najbližji okolici, se kupi. Ponudbe je poslati pod «Stanovanje 382» na upravništvo «Jutra». 382

Stanovanja

Hrano in stanovanje

pri boljši rodbini išče mirna gospodična. Ponudbe na upravništvo «Jutra» pod št. 532.

Dopisovanje

Dva mlada

inteligentna gospoda, veselega značaja, želita dopisovati z dvema inteligentnima, veselima gospicama. Ponudbe pod „Bojan", „Miran" na upravo «Jutra». 554

Razno

545 **Leča,**

nova, debelozrnata zelo mehka za kuho, se dobi pri Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ulica 12. Zahtevajte naš cenik vrtnih in poljedelskih semen.

Priporočajo se:

Skladišča:
Balkan, d. d., Dunajska c. 33. [d. p.]

Spedicija:
Balkan, d. d., Dunajska c. 33 [d. p.]

„Orient" d. d., Sodna ulica štev. 3, telefon 463.

Trgovine:
L. Mikuš, izdelovanje dežnikov, Mestni trg 15

Derenda Fran, konfekcija, manufaktura na debelo, najnižje cene, Emonska cesta 8.

J. Kostevc, manufakturna trgovina, Sv. Petra cesta.

A. Žibert, Prešernova ulica, priporoča svojo veliko zalogo čevljev.

I. Fon, specerijska in delikatesna trgovina, Stari trg 6.

Matej Orehek, modna trgovina in zaloga čevljev, Kolodvorska ul. 26.

Mehanična delavnica: [d. p.]
Bar Franc, Cank. nabr. 5. Tel. 407

Puškarji:
Kaiser F. K., Selenburgova ul. 6.

Pisalni stroji: [d. p.]
Bar Franc, Cank. nabr. 5. Tel. 407.

Razmnoževalni aparati: [d. p.]
Bar Franc, Cank. nabr. 5. Tel. 407.

M. Schubert, Kongresni trg.

Modistka **Iva Siler,** Kongresni trg 6.

Kleparstvo:
T. Korn, Poljanska cesta 8.

Seliškar Ivan, urar, Ljubljana, Rožna dolina 10. Vsako popravilo izvršujem točno in ceno.

Brusovnica:
Vekoslav Vanino, Stari trg.

Ure, zlatnina in srebrnina, **Ivan Pakiž,** Stari trg 20.

Obleka, perilo. **Fran Kraškovič,** Stari trg št. 22. Nizke cene.

Modna trgovina **Peter Sterk,** Stari trg 18. Nizke cene.

Trgovina z mešanim blagom **J. Lončar,** Sv. Petra cesta 36.

F. Fajdiga sin, zaloga pohištva, Ljubljana, Sv. Petra cesta štev. 7. Ustanovljena l. 1879.

A. Fuchs, trgovina z zlatnino, srebrnino, urami itd. Selenburgova ulica.

A. Ožanič, galanterija na debelo in drobno, Janez Trdinova ulica.

Kože divjačine, vsake vrste, tudi zajčje, kupuje trgovina z usnjem **D. Zdravič,** Ljubljana, Sv. Florijana ulica 9.

Potnike ali zastopnike 381

išče velika tovarna likerja, ruma, konjaka in ostalih spirituoza. — Ponudbe z obvestilom, v katerem kraju pozna reflektant največ mušterij, poslati na naslov: **Poštni pretinac 41, Zagreb, glavna pošta.**

Izšel je: 510
Novi Favorit modni album.
Dobi se pri **IVAN ŽELEZNIKAR, LJUBLJANA, Marijin trg štev. 3.**
Cena D 8·—, po pošti s povzetjem D 10·40.

Razpošiljalna
„KONKURENCIJA"
Ljubljana - Zg. Šiška

priporoča
„Slovenski bombaž"
za pletenje
znamke „Jagnje" 300
v vseh idočih barvah in vsake debelosti.

Kdor hoče imeti res s pristnim blagom prepleskano hišo, pohištvo in lakiranje raznih „koles" v peči, naj se obrne na tvrdko
Tone Malgaj, stavbni in pohištveni pleskar in ličar
Ljubljana, Kolodvorska ulica 6.

O vratnike, zapestnice, srajce, batist-bluze
kakor druge pralne obleke pere in svetlolika tovarna
Jos. Reich, Ljubljana
Sprejemališče:
Selenburgova ulica št. 4.
Podružnice:
Maribor, Zagreb, Kočevje, Novo mesto. 85

L. Mikuš
Ljubljana
Mestni trg 15
izdelovatelj dežnikov
Na drobno! Na debelo!
Zaloga sprehajalnih palic.
531 Popravila točno in solidno!

Naročajte dnevnik „Jutro"!

Stroji za obdelovanje lesa
Turbine
Zvonovi 1665
Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana

Natisnila Delniška tiskarna, d. d. v Ljub'